

ทำไม่ต้องพินกรรมชาติ
ยื้อการตายออกไปโดยไม่จำเป็น
หมดเนื้อหมดตัว
แต่คนที่เรารักก็ไม่พินคืนมา

ความต้องการ ครั้งสุดท้ายของชีวิต (Living Will)

หนังสือแสดงเจตนา

ตาม พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๑๒

เมื่ออยู่ในภาวะที่ป่วยหนัก โดยเฉพาะในวาระสุดท้ายของชีวิต ผู้ป่วยส่วนใหญ่จะอยู่ในสภาพที่ไม่รู้สึกตัว การตัดสินใจในการรักษาพยาบาลจึงมักขึ้นอยู่กับผู้ดูแลหรือแพทย์กับญาติ ซึ่งอาจจะสวนทางกับความต้องการของผู้ป่วย หรืออาจทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้ให้บริการกับญาติผู้ป่วยได้ ในหลายกรณีที่การตัดสินใจนั้นสวนทางกับความต้องการของผู้ป่วย หรือแพทย์และญาติไม่อาจตัดสินใจร่วมกันได้

เราทุกคนรวมถึงผู้ป่วยที่ยังมีสติสัมปชัญญะคืออยู่ สามารถหารือกับคนในครอบครัว ญาติสนิท คนใกล้ชิดที่ไว้วางใจหรือแพทย์ เพื่อทำหนังสือแสดงเจตนาปฏิเสธการรักษาที่เกินความจำเป็น และวางแผนการดูแลรักษาเมื่อตนเองป่วยหนักหรืออยู่ในภาวะใกล้ตายได้

หนังสือแสดงเจตนาปฏิเสธการรักษา : คำสั่งเสียก่อนหน้าป่วยหนัก

“กฎกระทรวงฯ มิได้เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์และองค์ประกอบอันมีความหมายในการปล่อยให้ผู้ทำหนังสือแสดงเจตนาเสียชีวิตลงโดยด่วน ไม่ให้การรักษา หรือการใช้ยาและเครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์บางอย่างเพื่อยุติชีวิต แต่เป็นการรักษาอย่างประคับประคองเพื่อให้ผู้ทำหนังสือแสดงเจตนา ดังกล่าวตายอย่างเป็นธรรมชาติ เพื่อมิให้ยื้อความตายอย่างสิ้นหวัง หรือทำให้ผู้นั้นต้องทรมานจากการเจ็บป่วยอยู่ตลอดเวลา ทั้งๆ ที่หากไม่มีบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิต หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วยแล้ว ผู้นั้นควรจะตายอย่างธรรมชาติแล้ว”

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด
กรณีกฎกระทรวงตามมาตรา ๑๒
วันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๘

“การเตรียมใจให้สงบก่อนตาย สำหรับคนทั่วไปแล้วต้องอาศัยบรรยากาศหรือคนแวดล้อมช่วยด้วย แต่สมัยนี้ไม่ค่อยสนใจกัน คิดแต่จะยืดชีวิต หรือยืดลมหายใจอย่างเดียว จึงมักส่งคนไข้หนักไปห้องไอซียู เพื่อทำทุกอย่างไม่ให้ตาย แต่หารู้ไม่ว่าบรรยากาศในห้องไอซียูนั้นไม่ส่งเสริมให้คนไข้ตายอย่างสงบ เพราะไหนคนป่วยจะถูกหอมและพยาบาลมะรุมมะตุ้มไหนจะถูกกระตุ้นด้วยยานานาชนิด แกรมยังถูกบีบหัวใจ แล้วยังทรมาณจากท่อที่ค้างอยู่ในปาก ใกล้จะตายก็หาใครมาช่วยนำทางใจให้สงบไม่ได้ ลูกเมียพ่อแม่ก็อยู่นอกห้อง หลายคนจึงตายอย่างไม่สงบ”

พระไพศาล วิสาโล

จากหนังสือ *รักษาใจในยามสงบ*

“ในทางปฏิบัติผู้ป่วยที่ใกล้ตาย ไม่อยู่ในฐานะที่จะแสดงเจตนาเช่นนั้นได้ เพราะส่วนใหญ่อยู่ในภาวะที่ไม่รู้สึกตัว การตัดสินใจเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลจึงเป็นเรื่องของแพทย์กับญาติ จุดนี้เองก่อให้เกิดปัญหาอย่างมาก

ปัญหาดังกล่าวนำมาสู่แนวคิดในเรื่องหนังสือแสดงเจตนา (Living Will) คือให้มีการแสดงความจำนงไว้ล่วงหน้าได้ หรือบางครั้งเรียกว่า Advance Directives คือการระบุแนวทางปฏิบัติทางการแพทย์ไว้ล่วงหน้า ซึ่งในหลายประเทศมีกฎหมายรับรองในเรื่องนี้”

ศ.แสวง บุญเฉลิมวิภาส

บทความ “การรักษาพยาบาลผู้ป่วยวาระสุดท้าย
ความจริงทางการแพทย์กับขอบเขตทางกฎหมาย”

จากหนังสือ *ดุลพາห*

“ในบั้นปลายชีวิตของคนเราอาจมีโรคภัยไข้เจ็บหรือมีความทรมาณ โดยหลักของการตายดีในมาตรา ๑๒ หมอจะทำในสิ่งที่ผู้ป่วยได้แสดงเจตนารมณ์ไว้ เช่น ไม่เจาะคอหรือไม่กระตุ้นให้หัวใจกลับเต้นขึ้นใหม่เมื่อหัวใจหยุดเต้นแล้ว ซึ่งเป็นเพียงการยืดการตายออกไปโดยไม่มีประโยชน์ แต่หมอยังคงให้การดูแลแบบประคับประคองอยู่ เช่น ให้อาหารทางหลอดเลือดให้ออกซิเจน

นพ.อำพล จินดาวัฒนะ

จากวิดิทัศน์ *ก่อนวันผลัดใบ*

พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๐ บัญญัติไว้ว่า

“มาตรา ๑๒ บุคคลมีสิทธิทำหน้าที่สื่อแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิตตน หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วยได้...”

“ข้อความในวรรคข้างต้นนี้ ควรตีความให้เข้าใจง่ายๆ ว่า ใครๆ ก็มีสิทธิทำหน้าที่สื่อปฏิเสธการรับบริการสาธารณสุขใดๆ ก็ได้ เพื่อจะทำให้เขาได้ตายตามธรรมชาติ อย่างมีสุขภาวะหรือจะเรียกว่าเป็นการตายโดยสงบหรือตายดี ไม่ควรจะไปตีความว่าเป็นการรับรองสิทธิที่จะตายอย่างฝรั่ง”

ศ.นพ.วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์

บทความ “สิทธิที่จะปฏิเสธการรักษา - สิทธิที่จะตาย”

จากหนังสือ *ดุลพາห*

การเตรียมตัวก่อนวันป่วยหนัก และความเข้าใจภาวะใกล้ตาย

“ในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีด้านการแพทย์มีความก้าวหน้ามาก เครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์และการรักษาสามารถยืดชีวิตคนเจ็บไข้ได้ป่วยได้ดีมาก แพทย์และบุคลากรด้านการแพทย์ก็ต้องการช่วยชีวิตผู้ป่วย ขณะเดียวกันญาติผู้ป่วยก็ต้องการให้ผู้ที่เป็นที่รักอยู่ให้นานที่สุดไม่ว่าคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยจะเป็นอย่างไร จึงมักแสดงความจำนงให้แพทย์ให้การรักษาดังกล่าวถึงที่สุด แม้ในบางกรณีคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยจะไม่ดี ...ปัญหาเหล่านี้ล้วนเกิดขึ้นจากการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะใกล้ตาย และความตายทั้งสิ้น”

ศ.พญ.สุมาลี นิมนานินิตย์

บทความ “ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะใกล้ตาย”

จากหนังสือ *ปาฐกถาเกียรติยศ สุมาลี นิมนานินิตย์ ครั้งที่ ๕*

ถึงอย่างไรผมก็ตายอยู่ดี จะตายเมื่อไหร่ไม่ใช่เรื่องสำคัญ... การยึดชีวิตออกไปแบบ
จอมปลอมอย่างนั้น ไม่เห็นเข้าท่าเลย ผมได้ทำหน้าที่ของตัวเองแล้ว ตอนที่ถึงเวลาต้องไป
ผมก็จะไปอย่างสง่างาม

นพ.วิชัย ไชควิตฺตน

บทความ “วาระสุดท้ายของอินส์ไตน์”

จากหนังสือ เล่าให้ลึก เล่ม ๔

“การเรียนรู้ชีวิตใกล้ตาย ทำให้มีปัญญาที่สมบูรณ์ขึ้น เราจะศึกษาความเจ็บ ความตาย
ความทุกข์ให้มันชัดเจน ไม่สบายทุกข์ก็ฉลาดขึ้นทุกข์ที่เหมือนกัน

การตายเป็นหน้าที่ของสังขารอย่างไม่มีทางเปลี่ยนแปลงแก้ไข นอกจากการต้อนรับให้
ถูกวิธี”

พุทธทาสภิกขุ

จากหนังสือ ปัจฉิมอาพาธ ท่านพุทธทาสมหาเถระ

“ในคัมภีร์พุทธศาสนา พูดถึงเสมอ
ว่า อย่างเป็นทางการตายที่ดี คือมีสติ
ไม่หลงตาย และที่ว่าตายดีนั้นไม่ใช่
เฉพาะตายแล้วไปสู่สุคติเท่านั้น แต่
ขณะที่ตายก็เป็นจุดสำคัญที่ว่าต้องมี
จิตใจที่ดี คือมีสติ ไม่หลงตาย ... มีจิตใจ
ไม่พันเพื่อน ไม่เศร้าหมองไม่ขุนมัว จิตใจดีงาม”

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต)

จากหนังสือ การแพทย์ยุคใหม่ในพุทธทัศน์

การอนุญาตให้ผู้ใกล้ตายได้จากไปอย่างสงบและเป็นสุขนั้น เป็นเรื่องสำคัญยิ่ง ข้าพเจ้าใคร่ขอวิงวอนต่อบุคลากรทางการแพทย์ทุกคน และหวังว่าจะช่วยให้เขาเหล่านั้น ค้นพบหนทางในการทำให้ช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อแห่งความตายอันยากลำบากนี้ ผ่านไปอย่าง ง่ายตาย ไม่เจ็บปวด และสงบเท่าที่จะทำได้

ไม่มีสิ่งประเสริฐใดๆ ที่คุณสามารถจะให้ได้ นอกเหนือจากการช่วยให้บุคคลตายดี

Sogyal Rinpoche

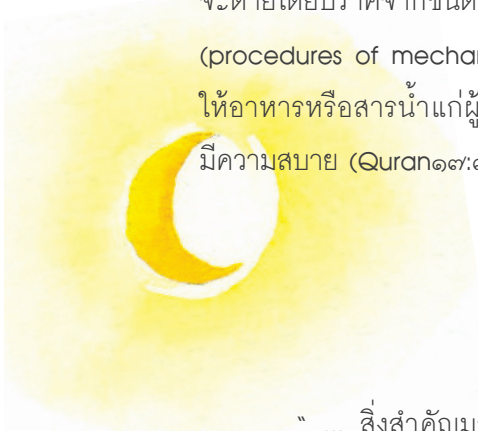
จาก *The Tibetan Book of Living and Dying*

“ความตายเป็นสิ่งที่มิอาจหลีกเลี่ยงได้ ผู้ป่วยที่อยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิตย่อมมีสิทธิที่จะตายโดยปราศจากขั้นตอนการรักษาที่ไม่มีความจำเป็น เพราะเครื่องมือที่ไยัดชีวิตออกไป (procedures of mechanical life support) เป็นเพียงมาตรการชั่วคราวเท่านั้น ไม่ควรมีการให้อาหารหรือสารน้ำแก่ผู้ป่วยดังกล่าวต่อไป ผู้ป่วยควรได้รับอนุญาตให้ตายอย่างสงบและ มีความสบาย (Quran๑๗:๓๓)”

สมาคมนิกายอิสลามแห่งทวีปอเมริกาเหนือ

(Islamic Society of North America - IMANA)

“... สิ่งสำคัญมากในทุกวันนี้คือ การรักษาศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความหมาย แห่งชีวิตของชาวคริสเตียน แม้ในขณะที่กำลังจะตาย เพื่อมิให้ใช้เทคโนโลยีในทางที่มีขอบซึ่ง คุกคามสิ่งเหล่านี้ คำว่า “สิทธิที่จะตาย” (right to die) จึงมิได้หมายถึงสิทธิที่จะยื่นความตาย ด้วยน้ำมือใครคนใดคนหนึ่งหรือด้วยวิธีการใดๆ แต่หมายถึงสิทธิที่ตายอย่างสงบ (die peacefully) อย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และของชาวคริสเตียน ...”

ที่ประชุมของสมณกระทรวงแห่งพระศาสนจักรคาทอลิก (วาติกัน)

เกี่ยวกับหลักแห่งศรัทธา : คำประกาศเรื่องยูธานาเซีย, ตอนที่ ๓ (ค.ศ.๑๙๘๐)

(Sacred Congregation for the Doctrine of the Faith:

Declaration on Euthanasia, part IV (๑๙๘๐))

ประโยชน์ในการทำหนังสือแสดงเจตนา ในตาหญิงป่วย ญาติ และคนใกล้ชิด

๑. ทำให้ผู้ทำหนังสือ (ผู้ป่วย) สามารถแจ้งความประสงค์ของตนให้แพทย์ ญาติ คนใกล้ชิดทราบ และช่วยลดข้อขัดแย้งระหว่างแพทย์และในหมู่ญาติในการวางแผนการรักษาผู้ป่วย เมื่อผู้ป่วยไม่สามารถแสดงเจตนาได้ด้วยตนเอง

๒. ทำให้ผู้ป่วยระยะสุดท้ายไม่ต้องทุกข์ทรมานจากการใช้เครื่องกักชีพต่างๆ เช่น การเจาะคอ การใส่ท่อช่วยหายใจ การปั๊มหัวใจ หรือการให้อุปกรณ์ต่างๆ ที่ช่วยยืดการตายออกไป ซึ่งไม่เกิดประโยชน์หรือไม่ทำให้คุณภาพชีวิตผู้ป่วยดีขึ้น

๓. ทำให้ผู้ป่วย ญาติ คนในครอบครัว ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายที่สูงมากในการรักษาที่ไม่จำเป็น จนทำให้ผู้ป่วยหรือญาติผู้ป่วยบางรายถึงขั้นหมดเนื้อหมดตัว ต้องขายทรัพย์สินเงินทองมาเป็นค่ารักษา

๔. ทำให้ผู้ป่วยมีโอกาสสื่อสาร ร่ำลาคนในครอบครัว ญาติมิตรได้ในขณะมีสติสัมปชัญญะ ได้รับการเยียวยาช่วยเหลือทางจิตใจแก่ผู้ใกล้ตาย

คำถาม คำตอบ

๑. หนังสือแสดงเจตนา ตามพ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒ คืออะไร

คือ หนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อแสดงเจตนาไว้ล่วงหน้าให้คนอื่นทราบว่าตนเองไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิตตน หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วย

แพทยสมาคมโลก (The World Medical Association) และหลายประเทศให้การยอมรับ “สิทธิปฏิเสธการรักษา” ว่าเป็นสิทธิผู้ป่วยที่อยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิตที่จะตัดสินใจด้วยตนเอง (Right to Self-determination) สอดคล้องกับจริยธรรมทางการแพทย์ ขณะนี้มีกฎหมายหลายประเทศรับรองในเรื่องนี้ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลีย เดนมาร์ก สิงคโปร์ ฯลฯ

หนังสือแสดงเจตนาจึงเป็นหนังสือที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับชีวิตของเขาเอง อันเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่นานาอารยประเทศยอมรับ และเป็นสิทธิในชีวิตร่างกายซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์”

๒. ผู้ป่วยขอตายอย่างสงบต่างจากการฆ่าตัวตาย หรือช่วยผู้ป่วยฆ่าตัวตายอย่างไร

ต่างกันชัดเจน เนื่องจากการขอตายอย่างสงบเป็นเจตนาที่จะไม่ยืดการตายและไม่เร่งการตาย ให้การตายเป็นเหมือนไปไม่เหลือที่ค่อยๆ ร่วงหล่น โดยแพทย์และพยาบาลช่วยดูแลไม่ให้ทุกข์ทรมาน ไม่ต้องบ่มหัวใจ ไม่เจาะคอ หรืออื่นๆ แต่ให้ผู้ป่วยได้ตายท่ามกลางญาติมิตร ลูกหลานได้รำลา ภาษากฎหมายใช้คำว่า “ปฏิเสธบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิต”

แต่การฆ่าตัวตาย หรือช่วยเหลือให้ผู้อื่นฆ่าตัวตาย หรือที่เรียกกันว่า “การุณยฆาต” (Mercy Killing) นั้น เป็นการเร่งการตายโดยกระทำความหรืองดเว้นกระทำความ อันมีเจตนาให้ผู้ป่วยถึงแก่ความตายก่อนถึงวาระสุดท้ายตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นเรื่องที่ขัดต่อศีลธรรมและจริยธรรมของแพทย์

๓. คำว่า “พินัยกรรมชีวิต” เหมือนการทำ “หนังสือแสดงเจตนา” หรือไม่

“พินัยกรรมชีวิต” เป็นคำซึ่งสังคมไทยรู้จักมากกว่า ๓๐ ปี แปลมาจากคำว่า “Living will” ซึ่งเป็นเรื่องเดียวกับหนังสือแสดงเจตนา แต่ผู้คิดคำๆ นี้ อาจไม่มีพื้นความรู้ทางกฎหมาย

เพราะคำว่าพินัยกรรมชีวิตอาจทำให้เกิดความสับสนกับพินัยกรรมโดยทั่วไป ซึ่งจะมีผลตอนผู้ทำตายแล้ว แต่หนังสือแสดงเจตนามีผลช่วงจะตาย

หนังสือแสดงเจตนาจึงไม่เกี่ยวกับมรดก ทรัพย์สินใดๆ แต่เป็นเจตนาบริสุทธิ์ของผู้ป่วยที่จะขอตายอย่างสงบ

๕. การแสดงเจตนาที่มีลักษณะ เมื่อทำไปแล้วจะแก้ไขได้หรือไม่

สามารถทำได้ ๒ ลักษณะ ได้แก่

๑) พิมพ์ หรือเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยลายมือของเจ้าของหนังสือแสดงเจตนา

๒) แสดงเจตนาด้วยวาจาต่อแพทย์ พยาบาลที่ให้การรักษา ญาติหรือผู้ใกล้ชิดในกรณีที่ทำหนังสือแสดงเจตนาไม่รู้หนังสือ หรืออยู่ในภาวะที่ไม่สามารถเขียนหนังสือได้เอง หรือหากต้องการให้ผู้อื่นช่วยเขียนแทน หรือพิมพ์ข้อความก็สามารถทำได้ และควรมีชื่อผู้เขียนหรือผู้พิมพ์หนังสือแสดงเจตนาหรือพยานกำกับไว้ด้วย

ผู้ทำหนังสือแสดงเจตนาอาจใช้ตัวอย่างที่สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) จัดทำขึ้นเพื่อเขียนหรือพิมพ์เจตนาของตน หรือจะเขียนหรือพิมพ์ด้วยตัวเองใหม่ทั้งฉบับก็ได้

หนังสือแสดงเจตนาสามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลง ระวังใช้ชั่วคราว หรือยกเลิกได้ตลอดเวลาตามที่ต้องการ แต่ควรแจ้งให้แพทย์ ญาติผู้ป่วยที่เคยได้รับหนังสือแสดงเจตนาไปก่อนหน้านี้ทราบโดยเร็ว

๕. ใครสามารถทำหนังสือแสดงเจตนาได้บ้าง

ผู้ที่มีสติสัมปชัญญะบริบูรณ์ทุกคน สามารถทำหนังสือแสดงเจตนาได้ คือ เป็นผู้ที่มีสุขภาพแข็งแรง ผู้สูงอายุ หรือเป็นผู้ป่วยที่ตัดสินใจด้วยตนเองได้ ผู้ทำหนังสือควรมีอายุครบ ๑๘ ปีขึ้นไป

กรณีผู้ป่วยเด็กหรือเยาวชนอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ที่เจ็บป่วยด้วยโรคหรือการบาดเจ็บที่ไม่สามารถรักษาให้หายได้ จนกลายเป็นผู้ป่วยระยะสุดท้ายในที่สุด เช่น ผู้ป่วยเด็กที่เป็นมะเร็ง โรคไต โรคหัวใจหรือโรคเรื้อรังอื่นๆ อาจไม่เหมาะสมที่จะทำหนังสือแสดงเจตนาด้วยตนเอง จึงควรให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือญาติที่ดูแลปกครองเด็ก ตัดสินใจแทนในการดูแลรักษาเหมือนกรณีทั่วไป และถามความต้องการของเด็กหรือเยาวชนเท่าที่จะทำได้

๖. ผู้ทำหนังสือแสดงเจตนาปฏิเสธการรักษาที่ไม่จำเป็น จะถูกทอดทิ้งและปล่อยให้ตายอย่างทุกข์ทรมานหรือไม่

โปรดสบายใจได้ว่าผู้ป่วยทุกรายไม่ถูกทอดทิ้งให้ทุกข์ทรมานแน่นอน มาตรา ๑๒ รับรองสิทธิผู้ป่วยที่ทำหนังสือแสดงเจตนาปฏิเสธการรักษา หรือบริการสาธารณสุขที่เกินความจำเป็น เมื่อผู้ป่วยอยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิตหรือได้รับความทุกข์ทรมานจากโรคหรือการบาดเจ็บที่ไม่อาจรักษาได้

ผู้ป่วยที่ใช้สิทธิทำหนังสือแสดงเจตนาดังกล่าวแล้ว ยังได้รับการดูแลรักษาแบบประคับประคอง บรรเทาความทุกข์ทรมาน หรือเจ็บปวด รวมถึงการเยียวยาจิตใจผู้ป่วยและญาติ มิได้ถูกแพทย์พยาบาลทอดทิ้งแต่อย่างใด

๗. ได้ทำหนังสือแสดงเจตนาไว้ ต่อมาประสบอุบัติเหตุ แพทย์ พยาบาลจะช่วยชีวิตตนหรือไม่

แพทย์ พยาบาลจะช่วยชีวิตแน่นอน หากผู้ป่วยมีโอกาที่จะมีชีวิตรอด เพราะอุบัติเหตุเป็นเรื่องฉุกเฉินเร่งด่วน ต่างจากวาระสุดท้ายของชีวิตซึ่งเป็นไปตามภาวะของโรคซึ่งลุกลาม

๘. แพทย์ พยาบาล ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสาธารณสุขที่ปฏิบัติตามหนังสือแสดงเจตนา จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายหรือไม่

เมื่อแพทย์ พยาบาล ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสาธารณสุขได้ปฏิบัติตามหนังสือแสดงเจตนาหรือตามความประสงค์ของผู้ป่วยแล้ว กฎหมายจะคุ้มครองมิให้ถือว่าการปฏิบัติตามหนังสือแสดงเจตนาเป็นความผิด เพราะเป็นเรื่องที่ไม่ขัดต่อกฎหมายหรือจริยธรรมแต่อย่างใด และจากคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๘ ได้ระบุอย่างชัดเจนว่าผู้ประกอบวิชาชีพที่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงมิได้ทอดทิ้งผู้ป่วย แต่ยังให้การดูแลแบบประคับประคอง ดังนั้นจึงไม่มีความผิดฐานทอดทิ้งผู้ป่วยตามประมวลกฎหมายอาญา

๙) ถ้าผู้ป่วยสนใจที่จะทำหนังสือแสดงเจตนา ควรขอคำปรึกษาจากใคร และควรเก็บรักษาหนังสือนี้อย่างไร

ผู้ป่วยที่สนใจควรแจ้งให้ทางโรงพยาบาลและแพทย์เจ้าของไข้ทราบ เพื่อขอทราบข้อมูลภาวะความเจ็บป่วยและคำแนะนำในการทำหนังสือแสดงเจตนา

เมื่อมีการทำหนังสือแสดงเจตนาไว้แล้ว ผู้ทำหนังสือแสดงเจตนา (ผู้ป่วย) ควรเก็บรักษาหนังสือนี้ไว้เอง รวมถึงมอบสำเนาหนังสือดังกล่าวที่รับรองความถูกต้องแล้วให้แก่แพทย์เจ้าของไข้ คนในครอบครัว หรือญาติใกล้ชิด พยาน และบุคคลใกล้ชิดที่ไว้วางใจ

เมื่อผู้ป่วยเข้ารับรักษาตัวที่โรงพยาบาลหรือสถานบริการสาธารณสุข ผู้ที่เก็บรักษาหนังสือหรือสำเนาหนังสือไว้ ควรมอบเอกสารดังกล่าวให้แก่แพทย์ พยาบาลหรือเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลที่เกี่ยวข้องในทันที

๑๐) หากต้องการข้อมูล รายละเอียดเพิ่มเติมในเรื่องการทำหนังสือแสดงเจตนา (living will) จะหาได้จากที่ใด

ท่านสามารถสอบถามจากแพทย์หรือพยาบาล หรือนักกฎหมายที่มีความรู้ในเรื่องนี้ หรือศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมในเว็บไซต์ www.thailivingwill.in.th

ตัวอย่างที่ ๑

หนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุข

เขียนที่

วันที่

ข้าพเจ้า (ชื่อ-นามสกุล).....อายุ.....ปี

หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน.....

ที่อยู่ติดต่อได้.....

เบอร์โทรศัพท์เบอร์ที่ทำงาน

ขณะข้าพเจ้าทำหนังสือฉบับนี้ ข้าพเจ้ามีสติสัมปชัญญะบริบูรณ์ ข้าพเจ้าประสงค์จะให้
ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ดูแลรักษาข้าพเจ้า รักษาโดยให้ข้าพเจ้ายังมีคุณภาพชีวิตที่ข้าพเจ้า
ยอมรับได้

ในกรณีที่ข้าพเจ้าตกอยู่ในสภาวะใดสภาวะหนึ่งต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นวาระสุดท้ายใน
ชีวิตของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าไม่ต้องการตกอยู่ในสภาวะเช่นนั้น (โปรดทำเครื่องหมาย ในข้อที่ท่าน
ต้องการบางข้อหรือทั้งหมด พร้อมลงชื่อกำกับในข้อนั้นด้วย)

ไม่รู้สึกรู้สึกร่างกาย หมายความว่า ข้าพเจ้าไม่อาจรู้ได้ว่ารอบตัวข้าพเจ้ามีใครหรือสิ่ง
ใดอยู่เลย และมีโอกาสน้อยมากที่จะกลับฟื้นคืนมาจากการสลบนั้น

มีอาการสับสนอย่างถาวร หมายความว่า ข้าพเจ้าไม่อาจจดจำ เข้าใจหรือตัดสินใจ
เรื่องใดๆ ได้ ข้าพเจ้าไม่อาจจำคนที่ข้าพเจ้ารักได้ หรือไม่สามารถสนทนากับเขาได้
อย่างแจ่มแจ้ง

ไม่สามารถใช้ชีวิตประจำวันตามปกติได้อย่างอิสระ ซึ่งได้แก่ ไม่อาจพูดได้ยาวๆ อย่าง
ชัดเจน หรือเคลื่อนไหวร่างกายไม่ได้ ต้องให้ผู้อื่นช่วยทำสิ่งต่อไปนี้ให้ คือ ป้อน
อาหาร อาบน้ำ แต่งตัว เดินไม่ได้เอง การฟื้นฟูสภาพหรือการรักษาที่ช่วยฟื้นฟูใดๆ จะ
ไม่ทำให้อาการดังกล่าวกระเตื้องขึ้น

อยู่ในภาวะสุดท้ายของการเจ็บป่วย หมายความว่า โรคที่ข้าพเจ้าเป็นอยู่มาถึงระยะ
สุดท้ายแล้ว แม้ได้รับการรักษาเต็มที่แล้วก็ตาม เช่น มะเร็งได้แพร่กระจายไปทั่วโดย
ไม่สนองต่อการรักษาใดๆ ต่อไปอีก หัวใจและปอดได้รับความเสียหายหรือถูกทำลาย
เรื้อรัง จนกระทั่งมีความรู้สึกที่ว่าขาดอากาศอยู่ตลอดเวลา

โปรดให้การรักษาข้าพเจ้าตามความประสงค์ ดังต่อไปนี้ (โปรดทำเครื่องหมาย ในข้อ
ที่ท่านยอมรับหรือไม่ยอมรับ พร้อมลงชื่อกำกับในข้อนี้ด้วย)

๑. การฟื้นฟูการเดินของหัวใจและการหายใจ ได้แก่ การกระตุ้นให้หัวใจกลับเต้นขึ้น ยอมรับ
ใหม่ หรือทำให้กลับหายใจได้ใหม่ภายหลังจากที่หัวใจหรือการหายใจหยุดทำงานแล้ว ไม่ยอมรับ
ซึ่งได้แก่การใช้เครื่องมือไฟฟ้ากระตุ้น กัด กระแทกทรวงอก และใช้เครื่องช่วยหายใจ

๒. การพยุงการมีชีวิต คือ การใช้เครื่องช่วยหายใจติดต่อกันไปตลอดเวลา การให้สาร ยอมรับ
น้ำและยาทางหลอดเลือดดำ รวมทั้งการใช้เครื่องมือต่างๆ ที่ช่วยให้ปอด หัวใจ ไต ไม่ยอมรับ
และอวัยวะอื่นๆ ทำงานต่อไปได้

๓. การรักษาภาวะที่เกิดภาวะแทรกซ้อนขึ้นใหม่ เช่น การผ่าตัด การถ่ายเลือด การให้ ยอมรับ
ยาปฏิชีวนะ ซึ่งเป็นการรักษาภาวะแทรกซ้อนดังกล่าว แต่ไม่ได้รับการรักษาโรคที่เป็นอยู่เดิม ไม่ยอมรับ

๔. การให้อาหารทางท่อ หมายถึง การให้อาหารและน้ำเข้าไปในกระเพาะอาหารของ ยอมรับ
ผู้ป่วย หรือให้ของเหลวเข้าทางหลอดเลือดดำ หรือรวมทั้งการให้อาหารหรือน้ำทาง ไม่ยอมรับ
หลอดเลือดแดงด้วย

ในกรณีที่ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสาธารณสุขได้ให้บริการไปแล้ว โดยมีได้ทราบถึงเนื้อ
ความในหนังสือแสดงเจตนาฉบับนี้หรือไม่ทราบความประสงค์ที่แท้จริงของข้าพเจ้า ข้าพเจ้า
ขอร้องให้ ยุติการบริการ (Withdraw) ในสิ่งที่ข้าพเจ้าไม่ยอมรับด้วย

ข้าพเจ้าขอให้สถานพยาบาลหรือผู้ประกอบวิชาชีพด้านสาธารณสุขอำนวยความสะดวก
สะดวกตามความเหมาะสม ดังต่อไปนี้

- ความประสงค์ที่จะเสียชีวิตที่บ้าน
- การเยียวยาทางจิตใจอื่นๆ (กรณีระบุ เช่น การสวดมนต์, การเทศนาของนักบวช เป็นต้น)
-
-

ข้าพเจ้าขอมอบหมายให้ (ชื่อ นามสกุล)..... ใน
ฐานะบุคคลใกล้ชิด (ถ้ามี) เป็นผู้แสดงเจตนาแทน เมื่อข้าพเจ้าอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถสื่อสาร

กับผู้อื่นได้ตามปกติเพื่อทำหน้าที่อธิบายความประสงค์ที่แท้จริงของข้าพเจ้า หรือปรึกษาหารือกับผู้ประกอบวิชาชีพด้านสาธารณสุขในการวางแผนการดูแลรักษาต่อไป

ข้าพเจ้าได้ทำหนังสือแสดงเจตนาต่อหน้าพยาน และทำสำเนาเอกสารมอบให้บุคคลใกล้ชิด และพยานเก็บรักษาไว้ เพื่อนำไปแสดงต่อเจ้าหน้าที่ของสถานพยาบาลเมื่อข้าพเจ้าถูกนำตัวเข้ารับรักษาในสถานพยาบาล

ลงชื่อผู้ทำหนังสือแสดงเจตนา.....
ลงชื่อบุคคลใกล้ชิด.....
ลงชื่อพยาน.....
ลงชื่อพยาน.....
ลงชื่อผู้เขียน/ผู้พิมพ์

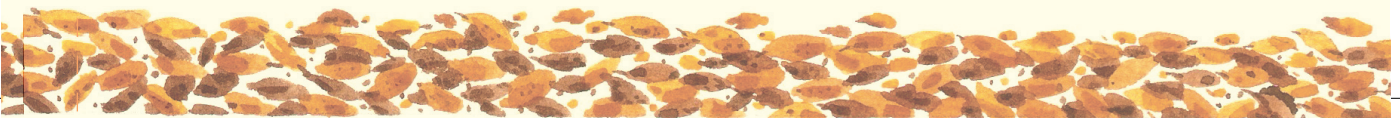
ผู้ใกล้ชิด (ทำหน้าที่อธิบายความประสงค์ที่แท้จริงของผู้ทำหนังสือ หรือหารือแนวทางการดูแลรักษากับผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ดูแลรักษาข้าพเจ้า เช่น บิดา มารดา สามี ภรรยา บุตร พี่ น้อง หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ivo้วางใจกัน)

ชื่อ-นามสกุล มีความสัมพันธ์เป็น
หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน
ที่อยู่ติดต่อได้.....เบอร์โทรศัพท์

พยานคนที่ ๑ ชื่อ-นามสกุล มีความสัมพันธ์เป็น
หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน
ที่อยู่ติดต่อได้.....เบอร์โทรศัพท์

พยานคนที่ ๒ ชื่อ-นามสกุล มีความสัมพันธ์เป็น
หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน
ที่อยู่ติดต่อได้.....เบอร์โทรศัพท์

ผู้เขียนหรือผู้พิมพ์หนังสือนี้แทนผู้ทำหนังสือแสดงเจตนา
ชื่อ-นามสกุล มีความสัมพันธ์เป็น
หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน
ที่อยู่ติดต่อได้.....เบอร์โทรศัพท์

ตัวอย่างที่ ๒

หนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุข

วันที่

ข้าพเจ้า (ชื่อ-นามสกุล)อายุ.....ปี
บัตรประชาชนเลขที่
ที่อยู่ติดต่อได้
เบอร์โทรศัพท์เบอร์ที่ทำงาน

ขณะทำหนังสือฉบับนี้ ข้าพเจ้ามีสติสัมปชัญญะบริบูรณ์ และมีความประสงค์ที่จะแสดงเจตนาที่จะขอตายอย่างสงบตามธรรมชาติ ไม่ต้องการให้มีการใช้เครื่องมือใดๆ กับข้าพเจ้า เพื่อยืดการตายออกไปโดยไม่จำเป็นและเป็นการสูญเปล่า แต่ข้าพเจ้ายังคงได้รับการดูแลรักษาตามอาการ

- เมื่อข้าพเจ้าตกอยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิต หรือ
- เมื่อข้าพเจ้าได้รับทุกข์ทรมานจากการบาดเจ็บหรือโรคที่ไม่อาจรักษาให้หายได้

ข้าพเจ้าขอปฏิเสธการรักษาดังต่อไปนี้ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ และให้เซ็นชื่อกำกับหน้าข้อที่ท่านเลือก)

- การเจาะคอเพื่อใส่ท่อช่วยหายใจ
- การใช้เครื่องช่วยหายใจ
- การให้สารอาหารและน้ำทางสายยาง
- การเข้ารักษาในห้องไอ.ซี.ยู. (I.C.U.)
- การกระตุ้นระบบไหลเวียน
- กระบวนการฟื้นชีพเมื่อหัวใจหยุด
- การรักษาโรคแทรกซ้อนด้วยยาหรือวิธีการรักษาใดๆ
-
-
-

ในกรณีที่ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสาธารณสุขได้ให้บริการดังกล่าว โดยมีได้ทราบถึงเนื้อหา
ความในหนังสือแสดงเจตนาฉบับนี้หรือไม่ทราบความประสงค์ที่แท้จริงของข้าพเจ้า ข้าพเจ้า
ขอร้องให้ผู้ผู้นั้นถอนการบริการ (Withdraw) ต่อไปนี้ด้วย ได้แก่

- การใช้เครื่องช่วยหายใจ
- การให้สารอาหารและน้ำทางสายยาง
-
-
-

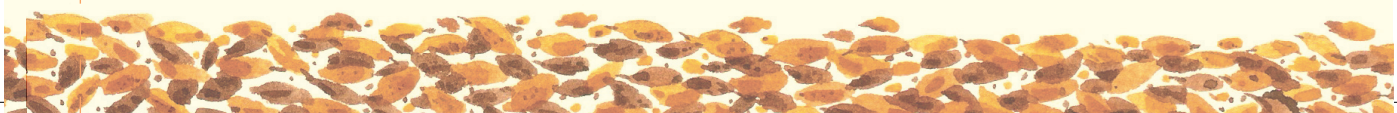
ข้าพเจ้าขอให้สถานพยาบาลหรือผู้ประกอบวิชาชีพด้านสาธารณสุขอำนวยความสะดวก
สะดวกตามความเหมาะสม ดังต่อไปนี้

- ความประสงค์ที่จะเสียชีวิตที่บ้าน
- การเยียวยาทางจิตใจ(กรณีระบุ เช่น การสวดมนต์, การเทศนาของนักบวช)
-

ข้าพเจ้าขอมอบหมายให้ (ชื่อ นามสกุล) ใน
ฐานะบุคคลใกล้ชิด (ถ้ามี) เป็นผู้แสดงเจตนาแทน เมื่อข้าพเจ้าอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถสื่อสาร
กับผู้อื่นได้ตามปกติ เพื่อทำหน้าที่อธิบายความประสงค์ที่แท้จริงของข้าพเจ้า หรือปรึกษาหารือ
กับแพทย์ในการวางแผนการดูแลรักษาต่อไป

ข้าพเจ้าได้ทำหนังสือแสดงเจตนาต่อหน้าพยาน และทำสำเนาเอกสารมอบให้บุคคล
ใกล้ชิด และพยานเก็บรักษาไว้ เพื่อนำไปแสดงต่อเจ้าหน้าที่ของสถานพยาบาลเมื่อข้าพเจ้าถูก
นำตัวเข้ารับรักษาในสถานพยาบาล

ผู้แสดงเจตนา.....ลงชื่อ
บุคคลใกล้ชิด.....ลงชื่อ
พยาน.....ลงชื่อ
พยาน.....ลงชื่อ

ผู้ใกล้ชิด (ทำหน้าที่อธิบายความประสงค์ที่แท้จริงของผู้ทำหนังสือ หรือหาหรือแนวทางการดูแลรักษากับผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ดูแลรักษาข้าพเจ้า เช่น บิดา มารดา สามี ภรรยา บุตร พี่น้อง หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ไว้วางใจกัน)

ชื่อ-นามสกุล มีความสัมพันธ์เป็น

หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน

ที่อยู่ติดต่อได้.....

เบอร์โทรศัพท์

พยานคนที่ ๑

ชื่อ-นามสกุล มีความสัมพันธ์เป็น

หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน

ที่อยู่ติดต่อได้.....

เบอร์โทรศัพท์

พยานคนที่ ๒

ชื่อ-นามสกุล มีความสัมพันธ์เป็น

หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน

ที่อยู่ติดต่อได้.....

เบอร์โทรศัพท์

ผู้เขียนหรือผู้พิมพ์หนังสือนี้แทนผู้ทำหนังสือแสดงเจตนา

ชื่อ-นามสกุล มีความสัมพันธ์เป็น

หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน

ที่อยู่ติดต่อได้.....

เบอร์โทรศัพท์

ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๑

พิมพ์ครั้งที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๘ จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๙ จำนวน ๖,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๙ จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม

พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

“มาตรา ๑๒ บุคคลมีสิทธิทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะ
รับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของ
ชีวิตตน หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วยได้

การดำเนินการตามหนังสือแสดงเจตนาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไป
ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อผู้ประกอบวิชาชีพด้านสาธารณสุขได้ปฏิบัติตามเจตนาของ
บุคคลตามวรรคหนึ่งแล้วมิให้ถือว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดและให้พ้น
จากความรับผิดทั้งปวง”

จัดพิมพ์เผยแพร่ โดย

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)

ชั้น ๓ อาคารสุขภาพแห่งชาติ
เลขที่ ๘๘/๓๙ ถ.ติวานนท์ ๑๔ ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี ๑๑๐๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๒ ๙๐๐๐ โทรสาร ๐ ๒๘๓๒ ๙๐๐๑

www.nationalhealth.or.th

www.thailivingwill.in.th